

www.canovlaanderen.be |

CANO Protocol 2021

Centrum voor Actieve Netwerkontwikkeling en Omgevingsondersteuning

MEI 2021

Inhoud

Wat is CANO	2
Uitgangspunten.....	2
Protocoltekst.....	3
1. Doelgroep	3
2. Organisatie	3
2.1 Doorgedreven vormen van samenwerking.....	4
2.2 CANO-trajecten.....	4
2.3 Kwaliteit.....	5
2.4 Dynamisch organisatiemodel	5
3. Medewerkers	5
CANO Vlaanderen.....	5
4. De wereld rondom.....	6

Wat is CANO

CANO staat voor **Centrum voor Actieve Netwerkontwikkeling en Omgevingsondersteuning**. Wij hanteren een fundamentele visie op jeugdhulp waarin we jongeren en hun context in de samenleving centraal stellen. Het geheel is ingebed in en krijgt vorm en betekenis vanuit maatschappelijke context. Als CANO-organisatie onderschrijven we **dezelfde visie** en organiseren we ons vanuit het DNA van onze eigen organisatie om dit te realiseren.

Alle CANO-organisaties maken samen **CANO Vlaanderen**: met ons **samenwerkingsverband** willen wij de CANO-visie verder in de praktijk brengen, ontwikkelen en uitdragen. Onze missie luidt:

GEDREVEN in VERBINDING
GEDURFD ONDERNEMEN

KRACHTIG in ENGAGEMENT
voor een ZORGZAAM SAMENLEVEN

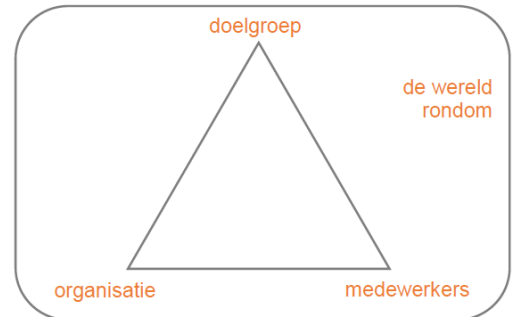
Uitgangspunten

- Jongeren groeien best op in hun **eigen context**. Ook in uitdagende omstandigheden willen we dit als CANO waarmaken.
- Jongeren en hun context hebben de nodige **krachten**. We spreken deze krachten aan en doen ze groeien, om zo **mogelijkheden** te creëren en **hoop** te verlenen.
- Jongeren en hun context zijn **gelijkwaardige partners** in de hulpverlening.
- Een CANO-begeleidingsengagement is **onvoorwaardelijk** en heeft de ambitie om zo ver en breed mogelijk te gaan om zo breuken in de hulpverlening te vermijden.
- De kijk op **mensenrechten** geldt als referentie- en handelingskader, met bijzondere aandacht voor sociale grondrechten en de rechten van het kind. We hebben als samenleving de mogelijkheid en de verantwoordelijkheid deze rechten te waarborgen.
- Mensen kunnen het **niet alleen**. We hebben tal van steunfiguren en partners nodig op vele domeinen, zelfs over de landsgrenzen.
- Mensen zijn **sociaal**. Iedere mens wil ergens bij horen, deel van uit maken en wordt gedreven door deze verbondenheid. **Herstel** is hierin een wezenlijk onderdeel.
- **Relationele continuïteit** is een menselijke drijfveer. Relationele continuïteit als ervaring van onvoorwaardelijke steun en continuïteit in relaties, zowel binnen het persoonlijke leven (hobby's, vriendengroep, school,...), het netwerk van de jongere als binnen een hulpverleningstraject.
- Mensen zijn **uniek, gelijkwaardig** en hebben een **verantwoordelijkheid**. Dit zowel in het hulpverleningsproces, als in samenwerkingsverbanden en de ruimere samenleving.
- Mensen zijn **zoekend en zingevend**. We zijn aandachtig voor deze zoektocht en het verlangen om betekenisvol te zijn voor anderen.
- Het leven is een **onvoorspelbare stroom**. Crisissen of moeilijkheden zijn eigen aan het leven, ze dragen de mogelijkheid van verandering in zich.

Protocoltekst

Het CANO Protocol is net zoals de **visietekst** opgebouwd rond drie polen die permanent met elkaar in verbinding staan: **doelgroep**, **organisatie** en **medewerker**.

De driehoek wordt omringd en zowel intern als extern beïnvloed door de vierde pool: **de wereld rondom**. Die staat voor externe invloeden en maatschappelijke evoluties. Wij willen onze missie realiseren vanuit een evenwichtig verdeelde zorg binnen deze vier polen en met aandacht voor die vier polen.

1. Doelgroep

Als CANO engageren we ons voor jongeren en hun context die een cumulatie van breuken en kwetsuren kennen waardoor ze in uitsluitingssituaties belanden en zich niet langer verankerd voelen in de samenleving, noch in de hulpverlening. We gaan resoluut voor de jongeren die naast de bestaande maatschappelijke structuren vallen. We hebben daarbij de ambitie om van betekenis te zijn voor alle jongeren waarvan de grondrechten niet zijn gewaarborgd.

Als CANO garanderen we **continuïteit** in het hulpverleningsproces. Dat betekent dat we aanklappend en creatief blijven zoeken naar mogelijkheden tot positieve verandering. Waar nodig kan een diagnostische kijk een kwalitatieve aanvulling zijn om een zo compleet mogelijk mensbeeld te genereren van de jongere in zijn systeem.

Hoewel we als CANO Vlaanderen initieel zijn ontstaan rond jongeren met een complexe hulpvraag¹, wil de **CANO-visie inspirerend** zijn voor alle afdelingen gelieerd aan de CANO-organisaties, alsook de bredere jeugdhulp.

2. Organisatie

De CANO-visie vertaalt zich in een binnen elke CANO-organisatie verankerde pedagogische visie, doorgedreven interne en externe vormen van samenwerking en een dynamisch organisatiemodel dat toelaat om in te spelen op maatschappelijke evoluties en om te experimenteren met innovatieve ideeën.

Werken vanuit de CANO-visie betekent dat we als organisatie de opdracht hebben om blijvend het engagement op te nemen om:

- het **vermogen** van jongeren en hun contexten te vergroten om zo een betere toekomst mogelijk te maken;
- onszelf als CANO te blijven **heruitvinden** om de uitgangspunten waar te maken;
- structurele **samenwerkingen** aan te gaan met anderen die ondersteunend kunnen zijn voor de jongere, de context en de eigen organisatie en daarbij systemen te beïnvloeden die maatschappelijke uitsluiting genereren;
- mee **vorm te geven** aan onze omgeving en de samenleving. Als CANO hebben we een politiserende opdracht.

¹ CANO is historisch gegroeid rond de ontwikkeling van adolescenten tussen 14 en 21 jaar en hun context die kampen met ernstige problemen op diverse levensdomeinen (individueel, binnen hun gezin en familiale context, vrienden, vrije tijd, ...) en die zich bijzonder uitgedaagd voelen m.b.t normen in de samenleving en in verhouding tot maatschappelijke structuren (buurt, onderwijs, opleiding/tewerkstelling, huisvesting,...). Zonder dit engagement los te laten, hebben de CANO-praktijken zich verder verruimd en zijn ze ook inspirerend voor de volledige jeugdhulp.

2.1 Doorgedreven vormen van samenwerking

Het is eigen aan elke CANO-organisatie en aan CANO Vlaanderen in zijn geheel om partnerschappen uit te bouwen. We doen dit zowel binnen de hulpverlening als binnen andere maatschappelijke domeinen.

Binnen het CANO-samenwerkingsverband

- We zijn als CANO-organisaties onderling **solidair**. We inspireren elkaar trajectmatig én ondersteunen elkaar wanneer het even moeilijk gaat binnen de werking.
- Als CANO's **leren we** van elkaar en **delen we** met elkaar: CANO-labo, intervisie, stafoverleg, CANO-intro, directie-overleg, studiedag, wissellieren... Samenwerking betekent samen zoeken, elkaar ondersteunen, standpunten innemen ten opzichte van elkaar en ieders perspectief zien als een meerwaarde.
- We zetten gezamenlijke **initiatieven** op door het indienen van aanvragen en innovatieve projecten, de oprichting van werkgroepen met een gedeeld thema.

Samenwerkingspartners

- Onze belangrijkste samenwerkingspartners zijn de **jongeren en hun context**.
- Op vlak van hulpverlening is er meestal een **stevige en duurzame samenwerking** met de gemeenschapsinstellingen², organisaties voor beveiligd verblijf, de kinder- en jeugdpsychiatrie, collega-jeugdhulpactoren, de huisartsen, onderwijs, VAPH-actoren... Ook met huisvestingsmaatschappijen, verenigingen die instaan voor vrijetijdsaanbod, jeugd- en buurtwerk e.a. werken we intensief samen. Zo is ieder traject uniek samengesteld.
- We gaan in dialoog. We zijn verankerd in alle overlegmomenten en **inspireren** hulpverleningsorganisaties d.m.v. formele en informele gesprekken, opleidingen, bijdragen aan wetenschappelijk onderzoek...
- We zijn in staat om dankzij ons breed draagvlak een gedragen **signaalfunctie** naar de overheid uit te oefenen en om van op de eerste rij te experimenteren met innovatieve praktijken.
- We **verbinden** ons op een structurele manier met actoren die de samenleving veruitwendigen: onderwijs, sport, jeugd, vrije tijd... We stellen ons samenwerkend en ondersteunend op naar deze actoren binnen het jeugdbeleid.
- We zijn **gedreven in verbinding** met deze en andere partners. We blijven zoeken, nu en in de toekomst, hoe samenwerking bijdraagt aan de kwaliteit in hulpverlening en samenleving.

2.2 CANO-trajecten

Het expliciete startpunt is de **hulpvraag** van de jongere en zijn context. Vanuit een **gelijkwaardige ingesteldheid** maken we, samen met de jongere en de context, een plan op dat in verhouding staat tot de maatschappelijke verwachtingen (consulente en/of jeugdrechter). Dit met het oog op het optimaliseren van de groeikansen van de jongere.

Elk CANO-traject bestaat uit een mix van verschillende CANO-elementen. De **schakelfunctie** tussen deze elementen is van essentieel belang in functie van de continuïteit. We beschouwen dit als vanzelfsprekend en willen dit uitdragen binnen heel de sector. CANO streeft naar een jeugdhulp met minimale inhoudelijke en administratieve drempels en wil hiervoor inspirerend zijn.

- **Contextbegeleiding**: kernaspecten van een CANO-contextbegeleiding zijn flexibiliteit, rust, herstel, hoop, samenwerking, dialoog en duurzaam engagement. Dit zijn meer dan woorden in een tekst, deze fundamentelementen komen terug in de verslaggeving van elke CANO-contextbegeleiding.
- **Individuele begeleiding**: op elk moment in het traject kan een jongere terugvallen op individuele ondersteuning van een CANO-begeleider.
- **Ondersteunende begeleiding**: flexibel aanbod dat inzet op het herstellen of versterken van de verbinding met de context, de hulpverlening, onderwijs, vrije tijd... De CANO-begeleiders staan garant voor het organiseren van of samenwerken met (alternatieve) dagbesteding waarbinnen dit ondersteunend is.
- **Verblijf**: CANO-verblijf is steeds snel inzetbaar, zo kort als mogelijk en heeft een duidelijk omschreven perspectief. Dit wordt georganiseerd op een plaats waar de meeste groeikansen aanwezig is (gastgezin,

² CANO-organisaties geven mee uitvoering aan het decreet jeugddelinquentierecht.

- samenwerkende groep, structurerende woonvorm, zelfstandige woonvorm, beveiligende woonvorm...).
- We zetten in om dit verblijf vorm te geven vanuit intense dialoog met jongere, context en maatschappij.
- **Samenwerking:** we gaan dynamische samenwerkingsverbanden aan als dit aangewezen is. Deze samenwerkingen kunnen vorm krijgen rond dagbesteding, opleiding, medische zorgen, therapie, behandeling...

2.3 Kwaliteit

We staan als CANO-organisaties per definitie voor een kwalitatieve aanpak die we ook **zichtbaar willen maken voor onszelf en de maatschappij**, maar die evengoed noodzakelijk is om te **reflecteren**. Cijfers en verhalen, tellen en vertellen wat we doen, geven een beeld van wat CANO is. Het is onze ambitie om dat beeld van CANO te blijven tonen aan de samenleving.

Het kwaliteitsbeleid in CANO is geïntegreerd in de dagelijkse werking en evoluties zijn meetbaar of aantoonbaar aan de hand van regelmatige kwaliteitsevaluaties in iedere individuele organisatie. We gaan in een permanente dialoog met de jongere en de context. We investeren in structurele feedback met onze samenwerkingspartners en stakeholders en integreren de bevindingen op korte termijn in de werking.

Elke CANO-organisatie investeert in onderzoek ofwel door zelf op regelmatige basis te participeren aan onderzoek of door zelf onderzoek te initiëren.

2.4 Dynamisch organisatiemodel

Als CANO's werken we mee aan een open, **rechtvaardige en zorgzame samenleving** waarin iedere jongere en ieder gezin een waardevolle plaats heeft. Hiervoor richten we ons op een dynamisch organisatiemodel dat gepast kan inspelen op wat er leeft en dat kan bijdragen tot relevante maatschappelijke innovatie.

Dit gebeurt enerzijds proactief op onontgonnen terreinen en thema's waar we een uitdaging in zien. Anderzijds engageren we ons op maatschappelijke domeinen waar deze rechten niet gewaarborgd zijn (onderwijs, vrije tijd, woningmarkt, arbeidsmarkt...).

In dit organisatiemodel worden we zelf ook versterkt door andere sectoren, actoren en mensen in de

samenleving om onze opdracht met een grotere impact waar te maken.

In dit samenspel is het onze rol om te ondernemen en te experimenteren met samenwerkingen en praktijken die we in de samenleving willen introduceren en verankeren.

3. Medewerkers

We zetten de nodige middelen in en ontwikkelen structuren om onze **medewerkers te ondersteunen**. Dit gebeurt door het aanbieden van vorming, intervisie en supervisie en de noodzakelijke **zorg voor veerkracht** van onze medewerkers. We nemen initiatief tot diepgaande **samenwerking**.

CANO Vlaanderen

- We organiseren diverse mogelijkheden opdat onze medewerkers kunnen leren van elkaar via verschillende fora: **intervisie** op casusniveau, staf- en directieniveau, deelname aan **werkgroepen** en diverse vormen van **wissellieren**.
- We inspireren nieuwe medewerkers met **CANO-intro**.
- We dagen medewerkers met ervaring uit om hun expertise te delen en zelf te blijven innoveren met **CANO-labo**.
- We organiseren jaarlijks een **studiedag**, afwisselend gericht naar CANO-medewerkers (intern) en naar alle geïnteresseerden in de jeugdhulp (extern).

We geloven dat de kwaliteit van een CANO-organisatie vorm krijgt via de medewerkers.

- We ondersteunen medewerkers die **bewust** kiezen om met de doelgroep aan de slag te gaan en te werken vanuit de CANO-visie. Een **empowerende basishouding** van elke medewerker op alle niveaus in de organisatie is een absolute noodzaak. Elke CANO-medewerker is een ambassadeur van deze krachtgerichte manier van werken.
- We stellen de ploeg aan medewerkers **divers** samen. Behalve naar hulpverleningsprofielen wordt er in de samenleving bewust ook gezocht naar krachten die nodig zijn om trajecten te dragen, bv. ervaringsdeskundigen, kunstenaars, muzikanten, mensen met sportervaring...
- We zetten **talenten** van medewerkers positief in de trajecten in. Het vergroot de authenticiteit van het contact met jongeren.
- We beschouwen **de zorg voor en de ondersteuning van de eigen medewerkers** als een belangrijke opdracht voor elke CANO-organisatie. Daarom heeft elke CANO een sterk beleid om medewerkers alle kansen te geven om verder te evolueren. Dit uit zich in duidelijke vormen van intervisie en werkbegeleiding, overleg en permanentie...
- Elke CANO-organisatie onderscheidt zich met een sterk uitgewerkt **vormingsbeleid**.

Werken in een CANO-organisatie kan heftig zijn. Onvermijdelijk wordt elk team en elke medewerker geconfronteerd met momenten van druk en stress. Situaties die ver van de persoonlijke leefwereld liggen en dichtbij komen zijn niet zo uitzonderlijk. Elke CANO heeft een krachtig **beleid** rond thema's als veerkracht, agressie, suïcidaal gedrag, pesten op het werk... om met zorg dergelijke situaties op te volgen en de eigen medewerkers te ondersteunen.

4. De wereld rondom

Als CANO Vlaanderen begeven we ons naar buiten en creëren we mee de samenleving waarin we leven met het oog op **voorkomen van uitsluiting**. Wij willen de CANO-visie, de kijk op mens, hulpverlening en maatschappij verspreiden, hierbij openstaan naar onze partners toe én onontgonnen terrein verkennen.

- We zijn actief betrokken bij maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben op de bredere jeugdhulp en de samenleving.³
 - We stemmen regelmatig af met het Agentschap Opgroeien. Samen formuleren we antwoorden op (de door het Agentschap uitgelichte) wijzigende noden. We streven daarin naar een **flexibele en vlot toepasbare regelgeving**.
 - We willen het regelgevend kader aanpassen opdat **duurzame trajecten** kansen krijgen en flexibiliteit een premisse is.
 - We kaarten bij de overheid maatschappelijke fenomenen en uitdagingen aan over de doelgroep.
- Vanuit onze positie nemen we het initiatief om **nieuwe begeleidingsinitiatieven** voor te stellen.
- We zijn lokaal een partner, een trekker en een referentie voor **duurzaam en sociaal ondernemen**.
 - We verbinden ons met structurele actoren in de samenleving (sport, jeugd, onderwijs, vrije tijd...) en willen op deze terreinen rechtvaardige verbindingen **garanderen** voor elke jongere⁴
 - Vanuit onze kennis en onze overtuiging gaan we in dialoog met het gevoerde jeugdbeleid en willen we uiteindelijk mee een trekker te worden.

³ We verwijzen o.a. naar: Decoene, S., Danckaerts, M., Vandevelde, S., Vanderplasschen, W., *Geblokkeerde ontwikkelingstrajecten bij jongeren: beheersen, interveniëren, voorkomen. Verbetermota 14 juli 2018*; de ontwikkeling van delictgerichte contextbegeleiding. Voor minderjarige, betrokken bij een ernstig jeugddelict, en hun context; de bouwstenennota inzake het traject verblijf zoals goedgekeurd door de Taskforce Verblijf op 6 december 2018 (laatst geraadpleegd via [Beleidsaanbevelingen met betrekking tot invulling van verblijf \(vlaamswelzijnsverbond.be\)](https://zorgenvoormorgen.be/actieplan-mentaal-welzijn)); Zorgen voor morgen. *Actieplan Mentaal Welzijn* <https://zorgenvoormorgen.be/actieplan-mentaal-welzijn>; Dalle, B., Generatie Veerkracht, *Actieplan maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren in tijden van corona*. <https://www.benjamindalle.be/generatie-veerkracht>

⁴ Metafoor: naar het idee van Universal Design of Design for all: 'Good design (society) enables, bad design (society) disables' <https://www.toegankelijkgebouw.be/Home/tabid/42/Default.aspx>

- We werken mee aan een duurzame en rechtvaardige samenleving en laten ons inspireren door (het kader van) de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen⁵. We ontwikkelen acties met betrekking tot de doelstellingen rond het wegwerken van armoede, het ijveren voor gelijke toegang tot onderwijs, het meewerken aan het bevorderen van een vreedzame en inclusieve samenleving.
- We streven naar een **positieve beeldvorming van jongeren** en hun contexten in de samenleving. Hun stem in de publieke ruimte brengen is een continue ambitie. We zetten onze doelgroep in de wereld en geven woord en beeld aan hun belangen in de samenleving. We inspireren andere jeugdhulporganisaties, de bredere hulpverlening en willen invloed hebben op het beleid.

Vzw aPart, vzw Begeleidingscentrum Bethanie, vzw Stappen, vzw Binnenstad (CANO Goretti), Jeugdzorg Emmaüs Antwerpen, Yidam (Psychiatrisch Centrum Gent-Sleidinge vzw), vzw Sporen, De Wissel vzw, Cirkant vzw, vzw Huize Sint-Vincentius - Regio Libra, Jongerenwerking Pieter Simenon vzw, vzw Oranjehuis, Wingerdbloei vzw

mei 2021

⁵ Sustainable Development Goals: de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen zijn in 2015 door de Verenigde Naties vastgesteld als de nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030. Ze worden gepromoot als de wereldwijde doelstellingen voor duurzame ontwikkeling. [Global Goals](#) | [Policy and advocacy](#) | [Sightsavers](#)